

STRATEGIJA UVAJANJA INFORMACIJSKE INFRASTRUKTURE V DRŽAVNE ORGANE REPUBLIKE SLOVENIJE V OBDOBJU DO LETA 2000

Marin Silič

Postopna integracija Slovenije v evropski prostor že sedaj zahteva nujne prilagoditve in poenotenje informacijske infrastrukture državnih organov Republike Slovenije, predvsem pa terja sprožitev procesa informacijskega odpiranja državnih organov, kar izhaja tudi iz strateških dokumentov Evropske Unije. V okviru Programa Evropske pomoči PHARE je v letu 1996 predvideno sofinanciranje skozi mednarodni razpis za nabavo informacijske infrastrukture za nekatere državne organe Republike Slovenije. To pa terja od nas usklajene postopke, metodologije in standarde od priprave strateških načrtov informatizacije, od standardov s področja informacijske strojne, programske in telekomunikacijske opreme, do natančnih postopkov pri izvedbi razpisov za izbor najugodnejših ponudnikov informacijske infrastrukture.

Center Vlade za informatiko, ki je po sklepu Vlade Republike Slovenije zadolžen za izvajanje, načrtovanje, razvoj, svetovanje in izdelavo metodoloških in tehnoloških rešitev pri informatizaciji za potrebe državnih organov RS, se je odločil, da pripravi dokument za doseganje naslednjih strateških ciljev:

- racionalizacija poslovanja državne uprave in večja učinkovitost njenega delovanja,
- zaščita obstoječih investicij v informacijsko infrastrukturo z zagotavljanjem čim popolnejšega sistema integracije, z uvajanjem enotnih metodologij in standardov,
- zagotavljanje varovanja in zaščite,
- snovanje okolja informacijske infrastrukture z maksimalno fleksibilnostjo znotraj standardov,
- povečanje informacijske izmenjave med državno in lokalno upravo,
- zagotavljanje skupne komunikacijske in skupne računalniške zmogljivosti z instalacijo, delovanjem, upravljanjem in vzdrževanjem opreme,
- integracija telekomunikacijskih storitev na evropski ravni.

Prav tako smo pri pripravi strategije izhajali iz razvojnih usmeritev upravnih sistemov in pri tem upoštevali naslednja izhodišča:

- spremenjena vloga države, usmeritev v servisno in pospeševalno funkcijo,
- proces decentralizacije in dekoncentracije upravnih sistemov,
- tendenca profesionalizacije državnih organov in naraščanje njegove strokovnosti v odvisnosti od spremenjenih funkcij države,
- spremembe v notranji organizacijski strukturi državnih organov, prehod od hierarhičnih organizacijskih oblik v heterarhične oblike,
- prehod težišča kontrolne funkcije v upravi s področja nadziranja postopkov na področje ocenjevanja rezultatov upravnega dela,

- proces prehajanja servisne funkcije uprave iz državne domene v izvajanje usposobljenim subjektom izven državne uprave.

Tako je nastalo gradivo z naslovom "Strategija pri uvajanju informacijske infrastrukture v državne organe RS v obdobju do leta 2000" (v nadaljevanju: Strategija), ki jo je pripravil Center Vlade za informatiko in sprejela Vlada Republike Slovenije na svoji 182. seji 1. februarja 1996.

Strategija zajema naslednja področja uvajanja informacijske infrastrukture:

- globalne vidike uvajanja informacijske infrastrukture za doseg strateških ciljev, ki jih želimo doseči ob nadaljnjem razvoju informacijske infrastrukture, ki bi v prvi vrsti omogočila vsem državnim strukturam učinkovitejše in racionalnejše poslovanje, občanom pa bi zagotovila učinkovitejše zadovoljevanje njihovih informacijskih potreb. Pri tem upošteva sodobne prijeme pri gradnji informacijskih sistemov, n.pr. model odjemalec-strežnik, zmožljivo, zanesljivo in fleksibilno komunikacijsko omrežje državnih organov in komunikacijskih storitev, zmožljivo in zanesljivo lokalno računalniško omrežje, sodobne razvojne metode pri skupnih uporabniških projektih, ki so prav tako strateškega pomena za vse državne organe. Ob vseh teh vidikih uvajanja informacijske infrastrukture so stalno prisotne usmeritve na področju standardov,
- organizacijske vidike uvajanja informacijske infrastrukture v državne organe RS, izhajajoče iz nalog na področju koordinacije pri uvajanju informacijske infrastrukture na državni ravni, pri zagotavljanju podatkov iz skupnih in večnamenskih podatkovnih baz, organiziranosti posameznih državnih organov za izvrševanje funkcij na področju informatike v sodelovanju s Centrom Vlade za informatiko ter usmeritve za bodoče delovanje Centra Vlade za informatiko,

- ekonomske vidike uvajanja informacijske infrastrukture v državne organe RS v obdobju do leta 2000.

Namen gradiva je postaviti smernice za daljše obdobje, s katerimi bo začrtano usklajeno in poenoteno delovanje na podlagi standardov od načrtovanja informacijskih potreb, razvoja, do zagotavljanja kvalitete informacijske tehnologije v državnih organih Slovenije. Cilj gradiva je, da zagotoviti z informacijsko infrastrukturo podporo temeljnim funkcijam državnih organov, kar naj bi se odražalo tudi v učinkovitosti in znižanju stroškov.

Z vzpostavitvijo globalne informacijske infrastrukture uvajamo standardizacijo na področju informatizacije, ki je prilagojena Evropski Uniji, enotno državno komunikacijsko omrežje, s katerim nudimo komunikacijske storitve, kompatibilno računalniško okolje in temeljne projekte, ki podpirajo organizacijo dela v vseh državnih organih.

Hkrati pa Strategija omogoča posameznim državnim organom, da na podlagi njenih usmeritev sami skrbijo za informatizacijo svojih resorjev. Ob tem velja poseben poudarek pripravi strateških načrtov informatizacije, ki jih morajo pripraviti posamezni resorji na podlagi enotne metodologije, ki jo izdelata Center Vlade za informatiko. Strateški načrti informatizacije posameznih državnih organov morajo izhajati iz njihovih temeljnih funkcij in morajo biti podlaga za pripravo izvedbenih projektov in skupnega usklajenega načrta informatizacije vseh državnih organov.

Pri odločanju o načinu nabave informacijske opreme smo poudarili vprašanje, kako pridobiti za najnižjo možno ceno opremo, ki bo dovolj kvalitetna, kompatibilna z že obstoječo, povezljiva v državno komunikacijsko omrežje, obenem pa mora biti nabavni postopek kar najbolj racionalen in razmeroma hiter. Strategija uveljavlja pravilo, da proti ponudniku vedno nastopa država, ne pa posamezen državni organ ali njihove izpostave. Država je namreč privilegirani kupec, posebej na slovenskem tržišču, ki je razmeroma majhno, in zato lahko postavlja pogoje, standarde, kvaliteto in tudi ceno glede na količino.

Pri sestavi Strategije smo želeli podčrtati nujno pospeševanja procesov uvajanja projektov informatizacije, ki jih je Center že pričel, kot so:

- nadaljnja izgradnja komunikacijskega omrežja državnih organov,
- nudenje komunikacijskih storitev:
 - storitve na področju povezovanja delovnih postaj v lokalnih računalniških omrežjih s podatkovnimi strežniki (centralna računalniška infrastruktura), kjer omogočamo on-line interaktivni dostop, transakcijski način procesiranja in daljinsko (centralno) vzdrževanje sistemske in aplikativne programske opreme, kar zmanjšuje stroške vzdrževanja in odzivne čase, predvsem pa omogoča večjo standardizacijo in enotnost uporabniške programske opreme,
 - storitve elektronske pošte in izmenjave podatkov,

- povezljivost v druga javna omrežja: Sipax ter Internet,
- uvajanje avtomatizacije pisarniškega poslovanja z uvajanjem elektronskih dokumentov, kot novega delovnega, komunikacijskega in arhivskega medija,
- uvajanje informacijskega sistema za podporo odločanju (ISPO) ter
- uvajanje informacijskega sistema za spremljanje tiska (INFOKLIP).

Na področju organiziranosti in koordinacije državnih organov pri uvajanju informacijske infrastrukture, postavlja Strategija v ospredje ustanovitev strokovnega sveta za informatizacijo, ki bi Vladi RS svetoval:

- pri oblikovanju, vzpostavljanju in povezovanju skupnih podatkovnih baz državnih organov in nacionalnega programa statističnih raziskovanj,
- pri načrtovanju dolgoročne strategije uvajanja informacijske tehnologije v delo državnih organov,
- pri pripravi in realizaciji letnih načrtov informatizacije državnih organov,
- pri izdelavi predlogov predpisov, ki temeljijo na uvajanju informacijske tehnologije v delovne procese državnih organov in posledične organizacijske spremembe,
- pri uresničevanju programov, prevzetih v okviru PHARE ali drugih mednarodnih obveznosti, ki zadevajo tudi področje informatike.

Veliko pozornost smo posvetili organiziranosti državnih organov na področju informatizacije, ki mora postati enakovredna funkcija ostalim temeljnim funkcijam, ki jih izvaja državni organ. Pri tem zavzema izredno pomembno mesto proces izobraževanja, ki je lahko v razmerah nestimulativnih osebnih dohodkov v državni upravi eden najpomembnejših elementov pri pridobivanju novih kadrov in najučinkovitejše gonilo nadaljnega razvoja na področju informatizacije.

Zopet pa se prava resnica pojavi na koncu vsakega normalnega razmišljanja in ta je žal povezana s finančnimi sredstvi. V Strategiji je jasno zapisano, da bo nadaljnji gospodarski razvoj naše države mogoč in konkurenčen z informacijskim odpiranjem naše države in čim prejšnjim prehodom v informacijsko družbo. Zato je kot eden izmed bistvenih projektov in prioritet v Strategiji izgradnja zmogljivih in fleksibilnih komunikacijskih prometnic in na tej podlagi intenzivno informacijsko odpiranje. Prav tako so dane jasne usmeritve glede financiranja teh zahtevnih projektov. Predlog sloni na prestrukturiranju državnega proračuna in zagotavljanju večje prioritete projektom informacijske infrastrukture, ne da bi povečevali obseg državnega proračuna.

Žal pa se ta usmeritev v letošnjem državnem proračunu še ni uresničila.

Marin Silič je direktor Centra vlade za informatiko.